

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרה שרים

ילקוט מתורת רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע

רמזים לשנות קיומם של בתי המקדש

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת (לח. כא) כתב הגה"ק בעל ה'חתם סופר' זי"ע בשם 'רבינו בחיי' דהנה תיבת ה'משכן' עם חמש האותיות בגימטריא ת"כ, כמנין שנות הבית השני! ותיבת 'משכן' בגימטריא ת"י, כשנות הבית הראשון, ואילו תיבת 'העדת' חסר ו' בגמטריא תע"ט כמספר שנות המשכן עד בנין הבית, ולמה חסר חמשה ממספר 'בית שני' צריכים לצרף את חמש האותיות? לרמז על חמשה דברים שחסרו ב'בית שני' כמו שאמר חז"ל (יומא כ') ארון, אש, שכינה, רוח-הקודש, ואורים ותומים.

(חת"ס סופר)

הקמת המשכן - כפרה על חטא העגל

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת (לח. כא) איתא במדרש על הפסוק 'אלה פקודי המשכן' וז"ל: אמר הקב"ה לישראל הכעסתם אותי ב'אלה אלהיך ישראל' עכשיו שעשיתם המשכן ב'אלה' אני מתרצה לכם, וההכוונה ל'אלה פקודי המשכן' (שמו"ר נא) והנה עיקר העבודה ל'ד' הוא להתדבק באור רוחניות התורה, ולא לעשות העיקר מן העשיות החיצוניות, וזהו עיקר כוונת הבו"ת בבריאת עולם, לקשר הלב והמוח באהבת ד', ולעיתים לבוא יעבדו כולם את ד' בהשתדל בחינה זו, ואם היו כל ישראל בבחינה זו לא היה נצרך בהקמת 'משכן' בפועל, וכמו שאיתא באמת בזוה"ק כמה פעמים 'בליבא דיליה ובאברים דיליה', והיינו שהמשכן האמיתי הוא בפנימיות הלב, וזהו עיקר כוונת בנין בית המקדש. אולם כאשר 'לאו כל מוחא סביל דא' [לא כל בני אדם יכולין להבין ולהכיל זאת] מפני שרוב העולם אוהבים פעולה החיצונית, לכן טענו בעגל ר"ל 'עשה לנו אלהים' אשר ילכו לפנינו (שמות לב. א) היינו שהאלהות יהיה מלוכב בענינים גשמיים, שיהא ניכר לפנינו שהוא עבודה, וזה היה עיקר החטא על נפילתם ממדריגה העליונה הנעלית בה היו נמצאים, ודרשו מאהרן הכהן אלהים שיעבדו בפועל - גשמי, ואהרן הכהן אף שידע בבירור שאין זה עיקר רצון הבו"ת רק יען שהיה אוהב נאמן לישראל וראה את גודל תשוקתם לעבוד רק ב'פועל', מסר נפשו והסכים עמהם ויצא העגל הזה, ועתה נחזק דברי המדרש דע"י שאמר 'אלה אלהיך ישראל' ורצו שהעבודה יהיה בדרך פעולה גשמית, נצטוו ב'אלה פקודי המשכן' לקיים הקמת המשכן ג"כ בפועל, דע"י ציור ועבודת הקמת המשכן וכליו ישכון בהם כבוד ד'.

(מרו"ק מרדכי זי"ע)

הנחיצות במנין בעבודת המשכן

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת (לח. כא) כתב הרה"ק רבי מנחם מנדל מושישווא-זי"ע: מדרך העולם שאין האדם את כלי ביתו כי אין לו שום צורך לכך, אבל דברים שמהלך לאחרים הוא מונה, יען שרוצה לקבלם בחורה ורוצה לדעת מנינם, ואולי ניתן לומר זש"ה 'אלה פקודי המשכן' פקודי לשון 'מנין'. והטעם שמנו כי מחריבי המשכן והמקדש יצטרכו להחזיר

במדה ובמשקל, מה שפגמו וקלקלו, וזהו 'משכן' מלשון 'משכון' כדאיתא במדרש שנקרא משכן, שנתמשכן על עוונותיהם של ישראל, ומכאן ראה ועדות ע"ז מה שמנו ונפקדו כלי המשכן.

(שארית מנחם)

לרוב ספירה ומנין מוזיקין ע"י עין הרע - אך הספירה והמנין בהקמת המשכן הביאו ברכה ושפע

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה (לח. כא) חז"ל הק' אמרו (תענית ה:) דאין הברכה שורה בדבר הספור והשקול, והנה לפלא הוא שכאן במלאכת המשכן דנעשה עפ"י חשבון ועפ"י מדה הצובה אך אעפ"י היה הברכה שורה בה? דהנה כתיב (שה"ש ז. ה) 'עֵינֶיךָ בִּרְכוּת בְּחֻשְׁבוֹ' והנה שורש עין-הרע הוא כמו בלעם, דבכל מקום שנתן עיניו היה מארר אותו הדבר (וה"א טח:) מחמת דהרשע הסתכל באותו הדבר, הפריד אותו משורש העליון של מקור החיים, מחמת שהיה להוט אחר אותו הדבר, והיה הדבר נחשב בעיניו, אבל לא הסתכל בכח השם 'יתברך' אשר יש בתוכו, אבל גבי זרע ישראל כתיב 'עֵינֶיךָ בִּרְכוּת בְּחֻשְׁבוֹ' שגם דבר שיש בו חשבון ובא לידע מנין ומספר, אעפ"י אינו מוזיק הסתכלות הזה, מחמת שהאיש הישראלי בכל דבר אשר רואה ומסתכל רואה את כח הבורא אשר נמצא בו, וכיון שמדבק הדבר ההוא לשורש, אז בראה הו"מ ממשך ברכה ושפע ממקור עליון על הדבר ההוא. וז"ש 'עֵינֶיךָ בִּרְכוּת' שענין נעשו כמו 'ברכות' ו'מעניות השפע', אף בדבר הצריך חשבון. וז"ש אלה פקודי המשכן, שבמשכן הרי נמנה כל פרט ודבר כמה פעמים, ונעשה בחשבון, ואעפ"י כ' היה הברכה והשכינה שורה בה. ואדרבה, שהיה המנין צורך גבוה. וז"ש 'אשר פקד ע"פ משה' מחמת שיצא המנין מפי משה שהיה בדיקות ובקדושה עליונה. ואדרבה על ידו ניתוסף 'ברכה'.

מנין ופקידה שמביאין ברכה

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן (לח. כא) הכלל הוא ידוע כי כל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, והיינו שהמנין והמפקד הזה של 'פקודי המשכן' פסל ובטל את הקטרוג של חטא העגל, שהיה בו מנין ומפקד, כדאיתא שהיה בו קכ"ה קנטרין, כמנין מסכ"ה כנודע, (שמו"ר פ"ב ב' ה') ויאמר עזר, 'אלה פקודי המשכן' להיות שכידוע כל מנין אין בו סימן ברכה, (תענית ה:) שאני מנין של משכן שהוכרח להיות במנין ובמפקד, כי כל דבר ודבר שבו מרמז לאורות עליונים, ולמשכן העדות של מעלה, והוכרח כל דבר להיות במספר מדויק עפ"י כוונה, בלי תוספת ומגרעת, מפני שבא לרמז לרמזי החכמה בדקדוק, ואדרבה על ידי הדקדוק הרב והעצום בלי תוספת ומגרעת, על ידי זה שרתה בו הקדושה והברכה העליונה. ואדונינו משה, שידע מקור כל דבר ודבר הוא מסר להם המסורת האין עשו כל כלי ובטל במשקל ומנינו, כדי שתשרה קדושה העליונה במלאכתם. וז"ש 'אלה פקודי המשכן' פסל את הראשונים, היינו שבכל הפקודים והמנינים שבעולם על ידי המנינים מסתלקת הברכה, ואילו כאן אדרבא, על ידי המנין והמפקד שרתה הברכה. ומה נשתנה המפקד הזה?

לזה אמר 'משכן העדות!' שהוא מכוון למשכן העדות של מעלה, אשר פקד על פי משה, שלמדם דעת מהו מרמז כל מנין ומפקד. והבן, וזה שרמזו במדרש (שמו"ר פ"ב א. א) בהתחלת הפרשה 'איש' אמונות רב ברכות' (משלי כה. ט) אתה מוצא כל מי שהוא נאמן הקב"ה מביא ברכות על ידו, 'איש אמונות' זה משה, וכוונתו למ"ש לתרץ 'אלה פסל את כל המופקדים' שאין ברכה שורה עליהם, ועל ידי המפקד הזה שהיה על ידי 'איש אמונות זה משה' באה ברכה לעולם.

(אנרא דכלה - הרה"ק רצ"א מדינוב זי"ע)

המשכן היה מקור פעולת משה רבנו ע"ה וב' המקדשות היו רק 'העתקה'

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת (לח. כא) כתב ברש"י 'המשכן מושכן' שני פעמים! רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבניו על עוונותיהן של ישראל. וביאר בספר הק' 'ישמח משה' דהנה יש לתמוה על פעולת משה אדונינו שהוא המשכן, והנה התורה מאריכה כמה פרשיות בענין הקמת המשכן, והרי כל הקמת המשכן היה רק לפי שעה? להנאה בזה, כי עיקר עשיית המשכן היה להוריד שכנינו ממעל 'בכיוול' להיות כאן שירת המלאכים, וכמו ששמע ישעיה, ובניית המקדשים היה רק העתקה כמעתיק מכתב ולשון צה, אשר כבר נכתב מפועל חכם בחכמת הלשון. ונמצא אף שההעתק הוא פעלו של איש אחר, מכל מקום עיקר הפעולה היא של הראשון, ונמצא המקדשים הן המה העתק מן המשכן,

שנה י'

גליון מס' 480

פרשת
פקודי-החודש
ה'תשפ"ה

בית הנסות לתורה ולתפילה שטפנשט
כולל אברכים לעיון - לפג"צ
כולל אברכים לראשון - אהר"צ
רחוב מרש"ל 13 בני ברק

תלמוד תורה
"תורת אבות" שטפנשט
ניו יורק
כתובת הת"ת
מכירת ש"ש כקנה כלל הספידות
הר"ר זצ"ל אלעזר

בית שטפנשט - נגעי"ם
קבר הגדול שטפנשט
רחוב הכפרים 1 נגעי"ם
כולל אברכים 4 שבת מנחת י מדרשיה
מרכז חתונות ונשואים

הנסות אורחים ואש"ל ברונייה
לספודות ויחידים - ברונייה מראש
מתחם קבר האדמו"ר הראשון שטפנשט
רחוב אליהו 2 ש"י פאקוורד יאשי - רומניה

מקוה טהרה

מפעל קמחא דספחא
וקמחא דשכר
עזר לטובות שבתות ברכות כימי
החיים וזכות השנה.

אור מתורתנו
שיעורי תורה ברכות ואג"ק חיוני
ועזרי יחידות ליום שבתות בחתונות
גדולי המעשים ומכירת הרבים

הספירה התורנית ומוניין
להנצחת הרוחות הטהורות
וזכר הצדיקים שטפנשט.

מונין תורני
"תורת אבות" - שטפנשט
להוצאת מכון רבותינו הקדושים
לבית שטפנשט - ווילנא - והמלך רומניה.

מפעל האנציקלופדיה
החב"ד ומונין

מספרי המנין ונין להשיג
במשרד המוסדות:
אנציקלופדיה מולדת שבמחלקת בית חיו"ר ב"ח

אמונת אבות - שטפנשט
- שש"ק קורס - חיוני
- ספודות מלכים - ניין
- עזרי אבות:
ח"י ענין בריית מילה,
ח"י ענין חלוקה,
ח"י ענין נישואין ומצות טאנין.

ח"י ענין פירוש רבן וקמחא דשכר לשמירת חיל
ח"י ענין - ברכות חלוקה
- גבור של שש"ק - ננין שטפנשט ענינים
אלבום עם שני דיסקים

י"ל על ידי מנין
"תורת אבות שטפנשט"
הצטרפות לקבוצת הגליון כל שבוע
דוא"ר: 7172759@gmail.com
טלפון: 03-579-03-03
פקס: 03-616-5110

השי"ת מצרף לשלמות העבודה גם מה שחוששין שלא עבדו שלא בשלמות

וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה (ל.ט. מג.) ביאר הרה"ק רבי יששכר דוב מבעלזא זצלה"ה מהו כפל הלשון 'כן עשו' גם בפ' 'ויהי נועם' שברכב, כפל הלשון 'מעשה ידינו' והיינו כי בני ישראל לאחר שעשו המשכן היה להם גגועים [נקיפות מצפון] מדוע לא עשו המשכן ביותר 'כוונות' וביותר 'יחודים', והשי"ת צירף גם עשיה זאת לעשיה בפועל, וזה הוא כפל הלשון, ובוזה נוכל לפרש המדרש כשהצדיק בא לעולם העליון ג"כ מצטער שרואה השורש המצוה למעלה איך הוא גבוה מאד, ומצטער מדוע לא עשה המצוה ביתר שאת ועוד, אזי השי"ת ג"כ מצרף עשיה זו לעשיה בפועל. וזש"כ 'ידוע ה' ימי תמימים' שמצרף גם עשיתם לאחר פטירתם עם עשיתם בחיי חיותם, כהדא עגלא תמימתא, כי הלא הבהמה גולדה בשלימות, ואילו איש ישראל צריך לעבוד בכדי לעלות מדרגא לדרגא להשיג שלימות, ולאחר פטירתם השי"ת מצרף הכל שיהיה בשלימות גמורה, אף שלא עשו זאת בחיים חיותם.

(חלקת יהושע - ביאלה)

י"ג מידות שהתורה נדרשת בהם...

וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לְבֹא אֶל אֱהֹל מוֹעֵד כִּי יִשָּׁן עֲלָיו הָעָנָן (ל.ה. מג.) כתב רש"י ז"ל 'ולא יכול משה וכתוב א' אומר 'ובבוא משה' אלא יבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם, 'כי שכן עליו הענן'. כתב הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע יש לתת טעם מדוע נכתב ככה להביא הכתוב השלישי ולהכריע, רק בגמר מלאכה המשכן? ונראה לפרש עפ"י דברי הרב הקדוש רבי צבי מזידיטשוב זצלה"ה, כי ידוע שהי"ג מדות שהתורה נדרשה בהן הם מכוונים נגד הי"ג מדות של רחמים. והנה המידה של 'שני כתובים המכחישים זה' היא מדת 'נקה', וכתוב א' אומר 'לא יקה' ודרשין בגמ' 'מנקה הוא לשבים ואינו מנקה לשאינו שבים' ואמר הרה"ק מזידיטשוב ז"ל כי פסוק 'מי קל כמוך' שבספר 'מכילת' ג"כ מכוונים אל הי"ג מדות, ושם נגד 'נקה נכתב מימי קדם' שרומז על תשובה שקדמה לעולם, והוא הוא הכתוב השלישי, שמכריע בין 'נקה' ל'לא יקה', וזה 'וכאן שני כתובים המכחישים זה' עד שיבוא הכתוב השלישי שב'מכילת' ויכריע ביניהם. היינו שמנקה הוא לשבים.

ובזה יתפרשו דברי רש"י ז"ל, כי רש"י ז"ל פירש שהמשכן נקרא 'משכן העדות' שהוא עדות לישראל שכיפר להם על מעשה העגל, שהיה השרה שכינתו ביניהם, לזאת בגמר מלאכת המשכן אחר שכתוב וכבוד ד' מלא את המשכן, שהשרה שכינתו ביניהם, והוא עדות שכיפר להם, נכתבו שני כתובים כאן להצריך הכתוב השלישי להכריע ביניהם, כמו בי"ג מדות, שבא הכתוב השלישי של מימי קדם כו' לרמוז שמנקה לשבים ולהורות נתן כאן שע"י התשובה שעשו כמו שהורם משה נתכפר להם כי מנקה הוא לשבים, ולעדות על זה השרה שכינתו ביניהם.

(צמח דוד - דינוב)

כל עבודת המשכן נעשתה בתשוקה רבה ובאמונה

וַתְּכַל כָּל עֲבֹדַת מִשְׁכֵּן אֱהֹל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה ד' אֶת מֹשֶׁה בְּן עֲשׂוֹ (ל.ט. ל.ב.) כתב הרה"ק רצ"א מדינוב זי"ע לפרש הפסוק בדרך עבודה וחיוזוק וז"ל: 'ונראה הפסוק מלמדנו איך 'הבא לטהר מסייעין אותו' (שבת קד) וכל מה שהתשוקה מתרבה בעשיית המצוה, השי"ת למשען לו לגמור המצוה, הגם שהוא כמעט מן הנמנע, אבל השי"ת עוזר לו. ומשמיענו זה הפסוק דמלאכת המשכן היה מן הנמנע לבני אנוש שתעשה ותושלם על ידם, וכבר ידעת שכמה וכמה עניינים בהקמת המשכן היו בדרך נס, כמו הבריה התיכון וכיוצא בזה, רק להיות גודל תשוקתם לקיים רצון יוצרם עשו מה שהוא בחוקם וכחם, והאמינו בה' ובטחו בישועתו, ועל ידי זה נגמרה העשיה. וזהו מה שאמר 'וַתְּכַל כָּל עֲבֹדַת מִשְׁכֵּן אֱהֹל מוֹעֵד', וַתְּכַל מלשון 'כלתה נפשי' (תהלים פח) שכל עבודת המשכן היה בתשוקה רבה, ועל ידי כן 'ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה'.

(אגרא דכלה)

הרוצה שיתברכו מעשי ידי - ישא ויתן באמונה

וַיִּבְרַךְ אוֹתָם מֹשֶׁה (ל.ט. מג.) כתב ברש"י הק': אמר להם, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם וכו'. והנה כתוב בגמ' (יומא פ"ו) שיהא קורא ושונה וכו' ויהא משאו ומתנו באמונה וכו', אבל מי שקורה ושונה ואין משאו ומתנו באמונה וכו'. נמצא דמי שקורה ושונה ואינו נושא ונותן באמונה מתחלל ש"ש על ידו, יותר משנתחלל ע"י 'עם-הארץ' שאינו עוסק באמונה, כי על ת"ח להזהר ביותר, לכך ישראל אחרי שנשלם המשכן ונתקדשו ישראל על ידו בקדושה יתירה, כי ה' שוכן בקרבם, אמר להם מרע"ה: 'יהי' שתשרה שכינה במעשי ידיכם! היינו שהגיע הזמן להזהר ביותר במעשי ידיכם' שיגרמו לקידוש השם ולא להיפך ח"ו.

(אמרי חיים - ויזניץ)

לעשות הכל בכוונה הרצויה

וַיִּבְרַךְ אוֹתָם מֹשֶׁה (ל.ט. מג.) יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם, לא על מלאכת המשכן לבד כי גם על מעשי ידיכם אשר בבתיכם תשרה השכינה והברכה, אחרי אשר כבר הרימותם את תרומת ה' לנדבת המשכן ומעתה תחול הברכה על הנשאר לכם. כי כן דרך התרומה 'חטה אחת פוטרת כל הכרי', ובע"ב מתברך על ידה, כמ"ש 'בחנוני נא בזאת' וגו' 'והריקותי לכם ברכה עד בלי די', וז"ש אחר פרשת המעשרות 'השקיפה ממעון קדשך וגו' וברך את עמך' כי כשנתן חלק הגבוה תשרה הברכה על הנשאר מעתה, וזהו 'שתשרה שכינה במעשי ידיכם', היינו כל מעשיהם בבית ובחוץ תכוונו הכל לשמים לצורך גבוה כגון: לצדקה, ולהוצאות בניו לת"ת וכדומה, שיהיה זה מקום להשראת שכינה במעשי ידיכם, ולברך אתכם וזהו 'ויהי נועם ה' עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו' שיהיה בכוונה הרצויה לש"ש, ואז ומעשה ידינו כוננהו תשרה השכינה עלינו.

(תפארת שלמה)

ועל דרך זה יובן רמז רז"ל שרמזו לנו משכן, משכן, שנתמשכן שני פעמים. ועל זה קשה: וכי המשכן של משה נתמשכן שנאמר בו הרמז, והלא המשכן נגנז? אלא כדאמרן שהמשכן הוא המקדש. ויש בדבריו ענין עמוק שבעשיית המשכן ירדה השכינה ובניית המקדשים היה רק כמעתיק מכתב, ועיקר הפעולה של הראשון הוא, והמקדשים המה העתק של המשכן.

לימוד בהתעוררות מצוות הקמת המשכן - כל שנה מחדש

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכֵּן הָעֵדוּת (ל.ח. כא.) כתב הרה"ק בעל ה'מאור ושמש' זי"ע: לזה צריך אדם התעוררות גדול בכל שנה ושנה, בעת עוסקו בפרשיות אלו, וצריך ללמוד בכל שנה ביתר תשובה ואהבה ויראה משנה שעברה. כי בשנה החולפת עדיין לא מצא הקדושה שהניח משה רבינו וכל ישראל במלאכת המשכן, על כן צריך כל אדם לפסול את הלימוד שלמד אשתקד ולמצוא לו איזה חסרון בלימודו, וילמד עתה ביתר שאת ועוד ותשובה יתירה, אולי ימצא הקדושה הוה, למשון עלינו קדושת המשכן וכלים, לקבל איזה השראת אלקותו ית"ש מזה. וזהו פירוש הפסוקים: 'אלה פקודי המשכן משכן העדות' ונאמר 'אלה פוסל את הראשונים, והיינו שצריך האדם לפסול מעשי ותלמודו הראשונים במצוות עשיית המשכן שלמד עד עתה, וצריך עתה מחדש ללמוד מעשה המשכן, כדי שימצא במעשה המשכן את הסודות והכוונות מה שפקד משה רבינו ע"ה בתורה במעשה המשכן, לכן פירשנו זו היא בגדר 'פרשת התחזקות'! שנותנים משמים מתנה לכל אחד שיכול להתעורר עתה בקדושת המשכן, וכל אחד יכול להתחזק ולעשות בתוך לבו מקום להשראת השכינה.

(מאור ושמש)

לבאר את הצריך ביאור ותרגום

וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו מִכְתָּב פְּתוּחֵי חוֹתֵם קֹדֶשׁ לְד' (ל.ט. ל.ה.) הגה בפרשת תצוה (לעיל כח. לו) תירגם אונקלוס 'כתב מפרש קדש לה', וכאן תירגם 'קודשא לה'! וביאר הגה"ק רצ"א מדינוב זי"ע דהנה התרגום הוא אשר מתרגמין בו להמון העם, הוא בכדי להבינם מצוות התורה בלשון שמדברים. והנה ציווי העשיה היא גם לדורות, והרי על הציץ היה מוכרח להיות חקוק דוקא בלשון הקודש! על כן הגיח כפשוטו, מה שאין כן כאן בעשייה לא נפקא מינה לדינא, תירגם הדבא.

(אגרא דכלה)

בני" לא חסרו שם פרט מה' כוונות' וה' יחודים'

וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה ד' אֶת מֹשֶׁה בְּן עֲשׂוֹ (ל.ט. ל.א.) כתב בספה"ק 'אגרא דכלה' הגה התיבות 'כן עשו' מיותרים, אלא ביאורו הוא כי עושי מלאכת המשכן חששו פן יחסרו איזה 'כוונה' או 'יחוד', ועשו הכל כאשר צוה וכו'. היינו, על דעת המְצַוֵּה אדון העולם, ועל דעת המְצַוֵּה אדונינו משה, ואמנם הם חששו כן, אבל הכתוב העיד שלא חסרו כלום מהכוונה, רק 'כן עשו' בפרט בכוונות ויחודים בלי גירעון כלל.

סגולות לפרשת החודש

ישראל נמשלו ללבנה

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם
לחדשי השנה (שמות יב. ב) איתא במכילתא שהראה
הקב"ה למשה הלבנה ואמר לו 'בזה ראה וקדש'.
הרמז בזה, כי כמו הלבנה בשעת המולד אינה כי
אם נקודה ואין נתגלה אורה כלל, אך האמת הוא כי
בנקודה הזאת כלול הכל, וזה הזמן הוא הראש מכל
החודש, דהא איקרי ראש-חודש, כמו"כ ישראל, הגם
שלעומת שאר האומות הם בבחי' 'נקודה כנ"ל, ובזמן
הגלות לא נתגלה אורה בהיר כלל, אך האמת היא
שהמה הנקודה העיקרית שבשבילם נברא העולם
וכל האומות נטפלים להם. וזהו הרמז 'החודש הזה
לכם', שיהיה 'לכם' החודש לדוגמא, ובפרט זה
הגם דומים להחודש דהיינו ללבנה.

(מין אדמוה"ז מסאדיגורה ז"ע - הגדש"פ בית היין)
*

בראש השנה כידוע, יושב השי"ת ודן את העולם
כולו איך ומה יהיה תהלוכות וקורות ההנהגה בעולם
בכל ימות השנה, אך חיבה יתירה נודעת להם
לישראל מאת הבוה"ה, שכשרוצה לחדש גזירות
טובות עליהם הרי הוא עושה זאת בר"ח ניסן שהוא
מימי ר"ה הנזכרים במשנה, כי בראשית השנה ביום
ראש השנה נידון העולם לפי השתנות מעשיהם -
'שנה הוא לשון השתנות', אם וכאים הם או ח"ו
אינם וכאים, ולפי מעשיהם דן אותם השי"ת. אבל
בחודש ניסן שהוא בחי' חסד, כיון שהוא נקרא
'ראש-חדשים', וחדש הוא בחי' חסד, ע"ד מאמר
'המחדש בטובו בכל יום תמיד', אז השי"ת מתנהג
עמם לפנים משורת הדין וחונן אותם מאוצר מתנת
חינם, תהיה התנהגותם איך שתהיה.

צירוף שמרמו חודש ניסן הוא שם השם כסדרו - רחמים

החדש הזה לכם (שמות יב. ב) כתב ברשי' 'בשביל
ישראל שנקרא 'ראשית' (רש"י בראשית א. א), ואמר
רבינו אדמוה"ז מטשורטקוב ז"ע: לפיכך החודש
הזה, הוא ראש חדשים, ראש לחדשי השנה, ד"ב
חדשי השנה המה נגד י"ב צירופי הוי"ה ב"ה,
והצירוף של חודש ניסן הוא צירוף הוי"ה כסידור -
היוצא מפסוק 'ישמחו השמים ותגל הארץ' - שהוא
רחמים גמורים, ולפיכך נעשה החודש ניסן ראשון
לחדשי השנה, כדי שיהיה הצירוף כסידור ויתעורר
רחמים וחסדים שהיו אז בגאולת מצרים, וכן בכל
שנה ושנה מתעורר זמן הגאולה בחודש ניסן שהוא
צירוף הוי"ה כסידור, לעורר הנסים והחסדים של זמן
הגאולה.

(מין אדמוה"ז מטשורטקוב ז"ע - דברי דוד)

חודש שכולו בבחינת ראש חודש

הרה"ק ה"פחד יצחק" מבאין ז"ע היה אומר כי
בפסוק 'החודש הזה לכם ראש חדשים' מרומז
סגולתו הגדולה והנשגב של חודש ניסן. דהיינו, כי
החודש הזה בכל יום הוא לכם בבחינת ראש חודש,
וזהו 'ראש חדשים' לשון רבים.

החודש שבו הזמן להעלות עניני ה'לכם'

החדש הזה לכם ראש חדשים. לכם - ר"ת ל"ב,
כ"ב, מ"ה, 'ראש' היינו דעת, ויש לדרוש שיהיה
הדעת על 'לכם', להוציא הדעת מהגלות ולהגביר
הדעת על ה'לכם' שמרמו על החומירות, 'חדשים',

שיהיו בעיניכם בכל יום כחדשים, 'ראשון הוא לכם
לחדשי השנה', שיהי' ביאת הגאולה, כי יהיה על ידי
חסדי השי"ת שילוה לנו זכויות מהעתיד.

(הרה"ק ה"אביר יעקב" מסאדיגורה ז"ע)

חודש של 'איתערותא דלעילא'

החדש הזה לכם...ראשון הוא לכם לחדשי השנה
(שמות יב. ב) ידוע כי בחדשי אלול ותשרי הוא בחי'
'אני לדודי ודודי לי' כהר"ת של אלול, היינו שישנה
'אתערותא דלתתא', ובניסן היא ההתחלה 'אתערותא
דלעילא', בבחינת 'דודי לי ואני לו'. היינו, שהקב"ה
משפיע לכל אחד כפי דרגתו, ואח"כ צריך האדם
להתעורר אליו ב'אתערותא דלתתא'. וזהו 'ראשון'
הוא לכם' שרק מתחילה משפיע הקב"ה 'לכם'
באתערותא דלעילא.

(תורת אבות - סלונים)

עבודת חודש ניסן להעלות את הענינים הגשמיים לשם שמים

ענינו של חודש ניסן הוא דאיתא בספה"ק שחדש
ניסן מסוגל לקניית דרכי העבודה להבוי"ת, וכשאדם
מסגל את נפשו בחדש זה בעבודת השי"ת ע"י תורה
ומעש"ט אזי יוכל לעבוד את הבוי"ת בניקל גם
בשאר חדשי השנה. וצריך לסגל נפשו שכל מעשיו
אף הגשמיים כאכילה ושתיה וכדו' יהיו הכל לשם
שמים ולא להנאת עצמו ע"ד 'בכל דרכיך דעהו'
(משלי ג. ו) ועי"ז הריהו מקדש ומטהר ומכשיר את
כל אבריו להשראת השכינה ע"ד הכתוב 'בקרבך
קדוש' (עי' תענית יא. וזוה"ל בכוונת הכתוב 'החדש
הזה לכם', היינו שבחדש זה תשתדלו לתקן ולהכשיר
מעשיכם הגשמיים המכונים 'לכם', שיהיו אך ורק
לשם ה' בלי שום כונה והנאה עצמית. ואז תזכו
שיהיה 'ראשון הוא לכם לחדשי השנה', שגם בכל
חדשי השנה תוכלו לעבוד את הבוי"ת בניקל אף
בענינים הגשמיים.

(הרה"ק ה"פאר ישראל" מבאהוש ז"ע)
*

איתא במדרש (פס"ט טו. ב) רבות עשית אתה ה'
אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו (תהלים נ. ו) ר'
חנינא בר פפא אמר כל נפלאותיך ומחשבותיך כדי
שיקבל אברהם אבינו את המלכות אלינו בשבילנו
כדי שנעמוד בעולם. וצריך להבין מה היא שייכות
דבר זה לפסוק 'החודש הזה לכם' ויש לפרש הענין,
כי יש נסים נגלים ונסים נסתרים, הנסים הנסתרים
הם בחינת נס מתוך הטבע שמחמת התלבשותם
בטבע אין האדם מרגיש בהם, וע"כ אינם מושגים לו,
וכדאיתא בזהר הקדוש (ח"ג ד) על הכתוב 'לעושה
נפלאות גדולות לבדו' (תהלים קלו. ד), 'כמה טיבו עבד
קודש בריך הוא עם בני נשא וכמה נסין ארחיש לון
בכל יומא ולא ידע אלא איהו בלחודי', היינו שהם
נסתרים ואינם ידועים כי אם להבורא ב"ה לו לבדו,
והנה גם לנסים הנגלים צריכין מקודם כלים לקבלם
ולהשיגם כי בלא הכלי א"א לקבל השפע, אלא
שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו כשעושה נס לישראל
עושה נס מתוך נס, היינו שעם הנס הוא נותן לו
כלי לקבלו. וזהו פ' הכתוב 'רבות עשית אתה ה'
אלקי נפלאותיך ומחשבותיך - אלינו', והיינו שחוץ
מזה שנפלאותיך ומחשבותיך הם רבים וגדולים,
'אלינו', היינו בזאת שאתה נותן לנו כלים להשיגם
ולהמשיכם אלינו, בזאת גם כן 'רבות עשית'. וזהו
י"ל גם הפסוק 'החודש הזה לכם ראש חדשים',
חודש רומז על נס שהוא בחינת החדשות השפע

כידוע, 'לכם', היינו שהנס יוכל להגיע גם אליכם
ע"י הכלים שניתן לכם מהקב"ה. 'ראש חדשים' הוא
ראש וראשון קודם להנסים עצמן, 'חדשים' רומז
לנסים כנ"ל, כי בלי הכלים א"א לקבלם ולהשיגם.

(הרה"ק ה'כנסת מרדכי' מסאדיגורה ז"ע)

החודש אשר ישועות בו מקיפות - (פיט יוצרות למוסף פרשת החודש)

הגאון החסיד רבה של 'טורקא' שבגליציה, רבי
שלמה לאנגרמאן זצ"ל - ממקורבי מרן אדמוה"ז
מסאדיגורה ז"ע כותב בספרו 'בנין שלמה' בזה"ל:
ר"ח ניסן תרי"ח, שמעתי מפ"ק מרן - הרה"ק
האדמוה"ז מסאדיגורה ז"ע - זצ"ל, שאמר דאיתא
בספה"ק בשם הבעש"ט זצוק"ל שמה שאמרו חז"ל
(ר"ה ב) ראש-חודש ניסן ראש-השנה למלכים, היינו
שהוא ראש-השנה לכל השרים של מעלה. ועי"ז
הוסיף הרה"ק מסאדיגורה, שידוע שכל דבר יש לו
שר למעלה, ובכל שנה מתחדשים כל השרים, וראש-
חודש ניסן הוא ר"ה שלהם, והתחלת הנהגתם היא
מניסן, חודש אשר ישועות בו מקיפות (יוצרות פ'
החודש) ו'מקיפות' הוא מלשון 'החנוני מקיף' (אבות ג.
טז), כי יציאת מצרים היתה בלא 'אתערותא דלתתא'
[שלא היו להם זכויות] ורק ע"י 'אתערותא דלעילא' על
חשבון העתיד שיקבלו בני' את התורה על הר סיני
ובזכות זה הוציאתם ה' ממצרים, וזה כוונת 'החדש'
אשר ישועות בו מקיפות.

חודש ניסן הוא חודש אשר ישועות בו מקיפות

בחודש ניסן פועלים ישועות בדרך 'הקפה' - וכמו
במצרים אשר היו ישראל שקועים מאד בבחינת 'ואת
ערום ועריה' וגאלם הקב"ה רק בזכות אשר להבא
יקבלו ישראל את התורה כהר סיני ויקיימו את
המצוות שיצוהם השי"ת - כן יושע אותנו השי"ת
בזכות זה אשר בבוא משיח צדקנו יתדבקו ישראל
שוב בהקב"ה ויקיימו את כל התורה ומצוותיה, אף
שלעת עתה אינם ראוין עדיין בזכות עצמם לגאולה.

(הרה"ק מבאין גיו-יארק ז"ע)

חתן דומה למלך

בשעה שנכנס כ"ה ה'כנסת מרדכי' מסאדיגורה ז"ע
לחופה היה זה בר"ח ניסן ואביו ה'קדושת אהרן'
זי"ע כבר היה 'בעלמא דקשוט', ובטרם צאתו לחופה
עמדו דודי הצדיקים הרה"ק ר' ישראל מטשורטקוב
והרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זי"ע ומסרו את הקיטוב
- של מרן מריזין זי"ע - לידי הרה"ק ה'פחד יצחק'
מבאין זי"ע, שילביש את החתן, בשעה שהלבישו
נענה ואמר לוה' 'החודש הזה לכם', 'לכם' אותיות
'מלך' מאן מלכי רבנן, והוא החודש שישועות בו
מקיפות, יעזור השי"ת שתלך בכוחך זה ותפעל
ישועות לישראל.

(כתבי חסידיים)

תמיד אפשר להתחיל מחדש אפילו אם הוא שקוע בטומאה כמו במצרים

לפעמים האדם חושב שהוא נמצא בשפל המדרגה
אולם צריך הוא לדעת כי אפילו אם ירד ממעלתו
ונתלכלך כל כך עד שהוא שקוע בטומאת מצרים,

עם כל זאת יתחיל מעכשיו דף חדש משום שחודש ניסן הוא 'ראשון הוא לכם לחדשי השנה' וכמו שכתב הרה"ק מסלונים זצ"ל בעל 'בית אברהם' (פ' החודש) שפרשה זו היא המצוה הראשונה שהקב"ה צוה אותם, ומצוה זו אמר להם עוד בהיותם בארץ מצרים, ובדוקא נאמר להם בהיותם שם, להורות לדורות הבאים אחריהם, דכשאישי יהודי רוצה להתקרב להשי"ת לכל יחשוב שיחכה קודם עד שיצא מטומאת מצרים שלו, היינו מבין התאווה והטומאה שהוא שקוע בו, אלא עוד בהיותו בארץ מצרים - שקוע עדיין במ"ט שערי טומאה ובגלולי ע"ז יתחיל כבר עבודתו.

וכך כתב הרה"ק הישגה ישראל מאלכסנדר זי"ע בפ' החודש (ד"ה שואל ודורשין) וזה לשונו: רבינו הקדוש מווארקא זצלה"ה זי"ע פירש הפיוט 'החודש אשר ישועות בו מקיפות', מלשון החנוני מקיף, שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו שואל ומלווה בחודש הזה הישועות על סמך הזכות שיזכו אחר כך, ומראשית כזאת הודיע אז במצרים (שמות ג. יב) 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה' וכדרכת חז"ל (שמו"ר ג) באיזה זכות? בזכות קבלת התורה שיקבלו אחר כך ודבר זכות הזה מתעורר בכל שנה בחודש ניסן שהקב"ה פועל ישועות על סמך הזכות, שנהיה אחר כך זכאים.

(תפארת למשה)

על אף ש'החרש היה ליבם' הרי שבניסן ניתן לצאת מהחרשות

הרה"ק החוזה מלובלין זצ"ל היה דורש את מאמר חז"ל מה דאיתא ר' אלעזר בן ערך איקלע וכו' והיה קורא החרש היה לבם, ופירש שאנ"פ שחרש היה לבם, מכל מקום 'החודש הזה לכם', היינו שההתחדשות נכנסת ללבו של כל אחד ודוחה את החרשות מלבם.

ההתחדשות הלבנה כלימוד מוסר לאדם לבלי יתייאש

החודש הזה לכם - כתב ברש"י: 'נתקשה משה על מולד הלבנה וכו' והראה לו באצבע וכו' כזה ראה וקדש'. המפרשים תמחו למה נתקשה משה רבינו על מולד הלבנה עד שהוצרך השי"ת להראות לו באצבע? ואפשר לתרץ בתרץ בהקדם ביאור התפילה שאנו אומרים בברכת הלבנה 'פועל אמת שפעולתו אמת וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהם עתידים להתחדש כמותה', והענין הוא עפ"י הידוע שכח הפועל ניכר בנפעל, וא"כ אם הפועל אמת צריכה גם הפעולה שלו להיות אמת, היינו במצב שזה תמיד ולא משתנה כלל, דאל"ה אין הפעולה בבחינת אמת, וא"כ לפי זה קשה איך יתכן שהלבנה הנפעל של השי"ת תשנה מראה כ"פ מקטנה לגדולה, ולהיפך ופי' בספה"ק דע"ז רצה השי"ת להורות לישראל, שאין להתייאש בכל מצב שהוא, ואף אם הוא בדרגה הקטנה והנמוכה ביותר, גם אז בכוחו לשוב בתשובה שלימה. וידוע מאמרם (ברכות ל"ד) 'מקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינן עומדים', וזה פירוש נתקשה משה על מולד הלבנה, היינו שהיה קשה לו מדוע משתנית הלבנה פעם לקטנה ופעם לגדולה, והרי היא פעולתו של השי"ת וכח הפועל ניכר בנפעל ואם הפועל אמת צריך פעולתו להיות אמת, והראה לו הקב"ה ואמר לו 'כזה ראה וקדש' בכל אופן ומצב שהוא ואל יתייאש ח"ו אם יעשה חשבון נפשו איך עברו עליו ימיו, אלא כשהם שהלבנה קטנה והולכת עד שנעלמת מעין כל רואיה, ואח"כ מופיעה פתאום וגודלת מיום ליום, כמו"כ אם האדם יקדש עצמו ויעשה תשובה יזכה ג"כ להגיע לדרגה גדולה ונשגבה, ובוה אפשר לפרש הגמ' (חולין ט) שהקב"ה אמר ללבנה זיל לימני בך ישראל היינו שישאל ילמדו מהלבנה לבלי יתייאשו מהמחשבה כי הם

בשפל המדרגה, אלא לקחת דוגמא מהלבנה שכל פעם מתחדשת ועולה.

(מקור ברך - הרה"ק רבי ברוך מסערט-וויזניץ זי"ע)

סגולת הימים

הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע דיבר בקדשו מענין 'ארבעה פרקים שהעולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן' כו'. ואמר שנספין כל פירות האילן וכו', היינו הנשמות שנקראין פירות האילן, ואמר שהעיקר מן הארבע ראשי שנים אלו הוא 'ראש חודש ניסן'. ואמר בשם הרב הקדוש מלובלין זי"ע שהי"ב ימים שמקריבין י"ב נשיאים, כל יום מרמז נגד חודש אחד מהשנה הבאה. והרב הק' מלובלין היה אומר בכל יום מה שיהיה בחודש שכנגדו.

(בית אהרן - קארלין)

גאולת מצרים בזכות משה ואהרן

ויאמר ד' אל משה ואל אהרן... החודש הזה לכם ראש חודש (יא. א-ב)

הגה"ק רבינו המגיד מקוויניץ זי"ע מביא מדרש רבה (פ' בא. טו. א) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמור החודש הזה לכם וגו' (זכריה ד. יד) אלה שני בני היצירה העומדים על אדון כל הארץ, אמר ר' לוי מלמד שהיה הקב"ה חוזר ומבקש באיזה דבר לגאול את ישראל, ולא היה מוצא עד שמצא זכותו של משה ושל אהרן, והיה עומדה להם. הה"ד אלה שני בני היצירה ולמה הדבר דומה למלך שבקש לישא אשה ובאו ואמרו לו: עניה היא, אין לה בעולם אלא שני נזמים בלבד, כך אמר קוב"ה דיין לישראל שיגאלו בזכות משה ואהרן, לכן נאמר ויאמר ד' אל משה ואל אהרן... החודש הזה לכם ראש חודש (יא. א-ב) פירוש החודש הזה נעשה לכם, פי' החודש הזה נעשה לחודש של גאולה בזכותכם, ומוסיף ע"כ 'העבודת ישראל' ובודאי בכל דור ודור נמצאת בחי' משה, וכן הוא בתיקוני זוהר אתפשוטותיה של משה בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתקסק באורייתא לשמה, וזהו מ'ה

ש'היה ה'וא שיהיה (קהלת א. ט) מ'מכון ש'בתו ה'שגיה (תהלים לג. יד) אשרי העם 'שככה' לו (שם קמח. טו)

לכבוד

הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א

שלום וברכה

לרגל הוצאת גליון 480 כמנין 'פת' בשבת הבאה לטובה פרישת פקודי - החודש ער"ח ניסן, אשר ידוע הסגולה מצדיקים לספר בשבת זו ג' מעשיות המסוגלות להשפיע שפע לחוג את חג הפסח בהרווחה ובהרחבה גדולה.

חשבתי לרמוז שהנה 'שטפנשט' בגימטריא 748 כמנין 'משביר לכל העם' (ע"ה) 747 וכמנין 'תשמח' 748 - זאת אומרת שלספר בער"ח ניסן את ג' המעשיות הידועות בצירוף זכות הצדיק משטפנשט בצירוף להיות בשמחה בעזה"ת יביא שפע גדול לכל העם שיהיה להם לחוג את חג הפסח בהרווחה ובהרחבה גדולה.

ג.ב. אציין לברכה מפי אחד הקבועים לקחת חלות בכל שב"ק שאמר לי: שאין לו בעיה לקנות חלות, אך בחלות של שטפנשט הוא מרגיש שיש ענין סגולי לאכלם בשב"ק. לפי הנ"ל אפשר להבין שבכל שב"ק בשטפנשט זכיום להחות בבחינת 'משביר לכל העם'. ויתכן שבדואי על אחת כמה וכמה זה משפיע שפע גדול לכל השותפים המסיעים ותורמים למוסדות וכו' בבחינת ברכת השם היא תעשי.

מעריכם על כל פעולותיכם

ברוך מרדכי גרשון הלוי גולדשטיין

יושב בשבת תחכמוני בכולל 'חומת המשפט' שטפנשט

בגימט' 'משה' ואז אכן זכות שני הצדיקים הספיקו. ויהי רצון שגם אתפשוטותיה של משה יספיק ויגאלנו. זוהי כוונת העבודת ישראל'.

(אהלי יעקב הוסיאטין)

סגולות 'שבת החודש' - שבת של חידושי תורה

היהודי הקדוש מפארשיסחא זללה"ה היה מרגליא בפומיה שבשבת זה 'שבת החודש' יש בו התחדשות בשפע בדברי תורה.

(פרי צדיק)

ההתחדשות של חודש ניסן היא רק 'לכם' - לבני ישראל

החודש הזה לכם ראש חודש (שמות יב. ב) כשהקב"ה רוצה לחדש טוב על עם ישראל, מחדש מניסן, כי בר"ה הקב"ה דן את כל העולם איך תהיה הנהגת העולם וכל אשר יעשה בעולם במשך כל השנה, הכל נקבע בר"ה, ורק על ישראל כשהקב"ה רוצה לחדש עליהם כל טוב, מחדש בניסן, וזהו 'החודש הזה לכם' ההתחדשות שיש בחודש זה הוא לכם, רק בעבורכם בשביל ישראל, כי 'ראש השנה' היא לפי 'ההשתנות' היינו 'שנה' היא לון השתנות, רצונו לומר כי בר"ה הקב"ה דן את בני ישראל לפי מעשיהם, ולפי השתנות מעשיהם כן הוא דינם, אבל בניסן הוא בחינת 'חסד' (הנהגת מהרח"ו וזה"ק ח"ב יא) ונקרא 'ראש חדשים', בחי' חסד, המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. ואז הקב"ה מטיב עם ישראל במדת החסד מאוצר מתנת חינוך ואף שישאל אינם ח"ו במדרגה הראויה לכה, אעפ"כ הקב"ה מטיב עמהם וההטבה הזו היא רק עם בני ישראל, וזהו 'החודש הזה לכם' היינו ההתחדשות הזו היא רק לכם - בשביל ישראל.

(אמת ליעקב - סאדיגורא)

מצבות מספרות

מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א
רב דקדוק שטפנשט

מצבתו ומצבת זוגתו
ע"ה בבית העלמין
רחובות

הגה"ח רבי שאול כהנא ז"ל וואסלוי - בוקרסט - ורב ביכ"ו 'סלע' רחובות

נל"ע כ"ח אדר א' תשנ"ב - מנו"כ בבית החיים ב'רחובות'

חבמי
הזמניה

מאמר
ראשון

היהודית' בבוקרשט
שחפצו מאוד שישאר
להתגורר בינותם. עם הגיעו
לארצנו הק' התיישב בעיר רחובות שם
כבר התגוררה בתו. עם עבור תקופה קצרה
הבחינו תושבי העיר כי לפנייהם דמות קורנת
ווחיקה מהדורות הקודמים ומיהרו להשיב
על שכמו את התפקידים השו"ב דמתא
והמהול דמתא.

שמו הטוב של ביתו הפתוח לכל יצא
והתפרסם בעולם כבית של 'הכנסת אורחים'
ובנוסף לכך הרי שכל רב או ר"י ור"מ מכובד
או אדמו"ר שהגיע להתארח ב'רחובות' היה
יודע כי הכתובת שלו היא בבית השו"ב ר'
שאול כהנא, שם קבל אכסניא בדרך כבוד
מופלגת.

רבי שואל אימץ לו את שכונת 'סלע'
ברחובות שם מצא כר נרחב לפעילות
תורנית וקירוב רחוקים לה' ולתורותיו, רבי שואל
נתמנה לרב ביהכ"ס 'תפארת שמואל' בשכונת
'סלע' והרביץ בה תורה והלכה, ולמרות זקנותו הרי
שמידי שבת בשבתו היה פוסע זמן רב מביתו עד
לשכונת 'סלע' הרחוקה. הוא הקים בשכונה 'תלמוד
תורה' בשם 'גדיל תורה' שהצליח למעלה מהמשועה,
ובת"ת נקלטו עשרות ילדים מבתי רחוקים וכאן

בכנס חינוך בת"ת 'גדיל תורה' ברחובות בשנת תשל"ו, עומד ליד
הארון קודש הרה"ח השו"ב ר' שאול כהנא זצ"ל, נראים מימין
לשמאל הרב יונה שיבר מרבני רחובות, הג"ד וכולון גרן אב"ד
רחובות, הרב ירושלמי, ושלוחא דרבנן ר' יעקב מזרחי נואם

תקופת ימי חייו נארגה במארג נדיר של תורה
וחסידות יר"ש וטוב לב מופלג, ומעולם לא חשך
עצמו מלעשות טובה ליהודי. וכמעשהו בחו"ל כך
מעשהו בישיבתו באר"י הכל בעבור הזולת.

אל ארץ חמדת לבבי

בשנת תשכ"ב עלה רבי שואל ע"ה לארצנו הק',
וזאת לאחר קשיים מרובים שהערימה עליו ה'קהילה

בעיר רחובות בארה"ק התגורר בשלוה
ובהצנע לכת הרה"ח המפורסם רבי שואל
כהנא שו"ב מומחה, וירא אלוקים מרבים.
רבי שואל נולד בשנת תרנ"ב לאביו הרה"ח
ר' משה בער ז"ל מוואסלוי.

בימי נעוריו עשה חיל בתלמודו יחד
עם זאת היה לחסיד נאמן ומקורבם של
רבותינו הקדושים מבית ריז'ן: 'טוורטקוב'
'שטפנשט' ועוד. רבי שואל נתגדל והיה
לאיש חסיד במלוא מובן המילה, והיה
מקושר בלב ונפש חפיצה לרבותינו הק',
ועל פיו היו שגורים מאות מעשיות וסיפורי
חסידים אותם שמע ממקור ראשון או שהיה
להם עד בעצמו וראיית עיניו.

רבי שואל רכש לעצמו את המקצוע הקדוש
של שו"ב ונתמנה כשו"ב בבוקרשט הבירה
שם נודע כשוחט ובודק מומחה וירא שמים
מרבים ואף היה מסמך שוחטים לשחיטה
ונותן בידם כתב סמיכה לשו"ב אשר היה מקובל
בקרוב קהילות רבות שכאשר ר' שואל נותן סמיכה
לשו"ב אין צריך בדיקה אחרת.

רבי שואל כמו אביו ז"ל היה מייטיב נגן, נודע כנעים
זמירות ישראל ובקולו הנרגש היה מעורר הלבבות
ונתפרסם כ'בעל תפילה' ותיק ובעל מנגן ידוע בעל
חן מיוחד שעוד זכה להנעים בקולו לפני קה"ק מרן
אדמו"ר מטוורטקוב זי"ע ולשורר בשולחנו הטהור.

באר בשדה - שטפנשט

נתקברו לתורה ויהדות, המשיכו לשיבות קדושות, עד שלבסוף הקימו בתים נאמנים לה' ולתורתו.

בשנותיו האחרונות נחלש והוא אושפז בבית"ח - לניאדו בנתניה, גם כאן רכש אהדה ניכרת בין הצוות ובאי המקום וכלל תושביה של 'קרית צאנו נתניה'. למרות חולשתו הגדולה לא החסיר אף יום מלצער אל עבר ה'מושב זקנים' במקום, שם השתתף בתפילות ובשיעורי תורה.

סוד אריכות ימיו ושנותיו

מעשה מעניין נקשר בעובדה שהרה"ח הישיש רבי שאול כהנא שו"ב - רחובות וזה לזקנה מופלגת ונפטר בהיותו קרוב למאה. וכך היה בעצמו מספר שבזכות ברכת רבינו אדה"ז מטשורטקוב זי"ע הוא זוכה לאריכות ימים, וזה היה המעשה: בילדותו 'כד הוה טליא' כבן שבע שנים יצא פעם רבינו אדה"ז מטשורטקוב זי"ע לבית החיים בלויית כמה ממקורביו וחסידי ויה' שאול הנ"ל הצטרף עמם כשראהו רבינו זי"ע בבית החיים פנה אליו ושאלו: 'וואס זיכט א כהן אין בית הקברות? מה לו לכהן בבית הקברות? כלומר, איך אתה נכנס לכאן? צא מפה מהר השיב הילד ברוב שנינותו ואמר לרבינו בהאי לישנא: כ'האב געכאפט דעם רבין אויפ'ן ווארט, אז איך האב גישט וואס צו זיכען אין א בית הקברות! [תפשת את רבינו בביטוי לשונו שאמר כי אין לי מה לחפש בבית הקברות!] נהנה רבינו זי"ע מתשובתו השנונה וברכו בברכת אריכות ימים ושנים שונות.

חסיד שטפנשט מבית אבותיו

על אביו החסיד המפורסם ר' משה בער כהנא זצ"ל מהעיר וואסלוי מסופר, שהיה ממקורביו רבינו משטפנשט. סיפר אחיינו הרה"ח יצחק גולדשטיין ז"ל מתל-אביב יליד יאס, בן הרה"ח יהודא לייב (לייב) שו"ב ושו"ץ בעיר יאס, בן בתו של רבי משה בער, מרת הענא ע"ה, שזכר כיצד הרבי נהג להגיע ליאס משה בער וחתנו הגר"ר אלטער, שהו בביתם מדי שנה עת פקד רבינו הרה"ק משטפנשט את העיר יאס. "זכורני", הוא מספר, "כיצד הרבי נהג להגיע ליאס מדי שנה בשנה בתחילת חודש כסלו לפני יומא דהילולא של אביו כ"ק אדמו"ר רבינו רבי מנחם נחום זי"ע שמנוחתו כבודו ביאס. העיר יאס, כמו התברכה כל שנה מחדש מביקורו הקדוש והמרום של הרבי משטפנשט", הוא משחזר בערגה, "סבי רבי משה בער ודודי רבי אלטר חסידים נאמנים שהו במחיצת הרבי משטפנשט וזכו לכבוד גדול בחצר הרבי. רבי משה בער, שזכה להיות בעל תפילה בחצר הרבי, היה מתפלל בהתעוררות, ונודע גם בקרב החסידים כבעל בני ובעל רגש עצום עד שהוכתר כ"מלך חזני רומניה"- וגם חתנו, אבי, רבי לייבל גולדשטיין (שהתגורר בעיר יאס ובשנותיו האחרונות לאחר עלייתו לארץ"י התגורר בבני ברק היה בעל תפילה בבית מדרשו של המרא דאתאר דב"ב הגר"י לנדא זצ"ל), וזה גם הוא לשמש כבעל-תפילה אצל הרבי. אמי ע"ה, סיפקה לרבי את צרכיו הגשמיים: מאכל ומשתה, יען כי הרבי סמך על שולחנם. היא הייתה בתו של החסיד רבי משה בער שהיה נאמן ומסור לרבי עד כלות נפשו. זה היה ייחוס מספיק גדול בפני עצמו".

ויסעו שניהם יחדיו...

אחד מהסיפורים המרטיטים שסיפר הרה"ח רבי שואל כהנא ז"ל ומפורסם בקרב בני המשפחה נכדי

הרה"ח ר' שאול כהנא זצ"ל בחברת אדמו"ר רזין וביאלא זצ"ל

הרה"ח ר' נפתלי כהן שליט"א עם הרה"ח ר' שאול כהנא זצ"ל נראה גם החסיד הרה"ח ר' משה כהן זצ"ל מיאס

בשית חסידים הרה"ח ר' שאול כהנא זצ"ל עם 'לחט"א הרה"ח ר' נפתלי כהן שליט"א

החסיד רבי משה בער ז"ל, הוא סיפור הסתלקותו (נלב"ע י' אלול תרצ"ג) שנקשר בחדא-מחתא עם הסתלקות רבו הקדוש משטפנשט כחודשיים ימים לפני בשנת תרצ"ג. וכך גם מספר לנו הרה"ח ר' נפתלי כהן שיבדלחט"א: "זקני רבי משה בער ז"ל, חשקה נפשו בערוב ימיו לעלות לארץ הקודש ולחונן את עפרה. אך זוגתו מרת רעכל ע"ה התנגדה להצעתו כי לא רצתה להיפרד מכל בניה ובנותיה שגרו ברומניה. על כן החליטו שישערו ספקותיהם לפני מרן רבינו משטפנשט זי"ע וישמעו את חוות קדשו. כשנכנסו בני כל המשפחה יחד לפני מרן בעת שהותו ביאס, וזקני שח בפני מרן את כל העניין וביקש לשמוע מה יאמר רבינו, כי כן ייעשה, ולפליאתו נענה לו מרן בלשון קדשו: "די וועסט פאהרען מיט מיר", (אתה תיסע יחד עימי) כמובן שזקני ע"ה הבין על המקום את התשובה הברורה שעליו להסיח דעת מכל העניין אחרי שידע שאין מרן מתכוון לנסוע לא"י. על כן ניסה בו במקום דבר אחר, והוא, שביקש מאת מרן שיתן לו איזה מלבוש עלי דרך... כי כן מנהג הרה"ק משטפנשט ליתן לחסידיו בגה, עמו יקברו לאחר אריכות ימיהם כסגולה לשמירה בעלמא דאתי, וע"ז ענה לו מרן זי"ע: "די האסט נאך צייט צי דעם - (יש לך עוד זמן עבור בקשה זו). כך עברו י"ב שנה והוא כבר לא הזכיר כלום וגם מרן לא דיבר מאומה מזה. בחורף האחרון בעת שהותו ביאס וזקני ע"ה נכנסו למרן זי"ע

מבלי להזכיר כלום, ציווה מרן לאשר על ביתו שיתנו לזקני כתונת אחת מבגדיו, הרמז היה די ברוך, ורבי משה בער מיהר וחזר לעירו לצוות לב"ב את צוואתו האחרונה בטרם תאסף נשמתו ואז אסף את בניו וכל בני ביתו וציווה להם את צוואתו, בני המשפחה נחרדו והחלו לבכות ורבי משה בער הרים ידיו כלפי שמיא בהראותו את צפרניו בהם השתמש לבדיקת החלפים - סכיני השחיטה - באומרו כי אותם ציפורנים שעמלו קשות ובמסי"נ, להאכיל בני"ב שר כשר הם שיכוא לפני כסא הכבוד להמליץ עליו אך טוב. בסופו של דבר מרן רבינו משטפנשט זי"ע נסתלק בכ"א תמוז וכעבור כחודשיים שבק לן חיים רבי משה בער ע"ה, אז נתבהרה כוונת קדשו באמרו: "די וועסט פאהרען מיט מיר". מפי בן בעל המעשה הרה"ח הישיש ר' שואל כהנא ז"ל ויצויין כי גם אחר שנים רבות כאשר היה מספר מעשה זה מרבו משטפנשט היו עיניו מצועפות בדוק של דמעות מראה עילאה מפחד ורתת מזכרונו הקדוש.

'כאילו בעל השמועה' עומד כנגדו'

סיפר הרה"ח הישיש רבי שואל כהנא מרחובות שכידוע רבי כ"ק הרה"ק רבי אברהם מתתיהו משטפנשט זי"ע ב"ד כסלו יומא דהילולא של אביו מרן אדה"ז משטפנשט זי"ע בעיר יאס כי שם מנו"כ, ואחרי התפילה היה הרה"ק זי"ע נוסע על ציון אביו זי"ע בדרך כלל היה עומד מוכן על יד הביהמ"כ כמה 'פאיקים' - כרכרות להסיע אותם להבית החיים, והאדמו"ר זי"ע היה נכנס ראשון לתוך מרכבתו שחיכתה לו ואף אחד לא הצטרף עמו ואחרי עלו החסידים אל שאר המרכבות ויצאו כולם לכיוון בית-החיים ברחוב צ"ק שכונת טאטאראש ביאס.

פעם אחת קרה שהאדמו"ר זי"ע ביקש מהרה"ק רבי מנחם נחום מרגליות זי"ע חתן הרה"ק רבי מרדכי זוסיא מהוצעליס-יאס זי"ע שהיה מפורסם לצדיק תמים ונשגב שיתלווה אליו בנסיעתו ושיעלה למרכבת אח"כ סיפר רבי נחום'מוניא זי"ע - והחסיד רבי שואל כהנא הנ"ל היה נוכח בשעת מעשה ששמע זה עתה מכ"ק האדמו"ר משטפנשט שסיפר בכהאי לישנא: שמעתי מאבי הק' - רבי אברהם מתתיהו שמע מאביו הק' - רבי מנחם נחום משטפנשט ששמע לספר מפי רבינו הס"ק מרוז'ין ששח בקדשו: מדוע מעולם לא רואים אותי ללמוד ולגרוס הרבה גמרא? הסיבה היא, כי בשעה שאני מתחיל ללמוד ואני אומר 'אמר רבא' אני פוגש לפני את רבא ואני מחויב לכבדו ולדבר עמו מעט, ואח"כ אני צריך להפדר ממנו, וכל זה לוקח הרבה זמן. רבי שואל כהנא היה מוסיף לספר שפעם אחת בהזדמנות, סיפר הוא את האמירה הזאת ששמע מרבינו משטפנשט לכ"ק האדמו"ר רבי משה לייב מפאשקאן זי"ע בן הרה"ק אדה"ז מרן מבהאוש זי"ע ואמנם האדמו"ר זי"ע התפעל מהסיפור אך נענה ואמר: עדיין אינני מקבל את השמועה - מימרא זאת כל עוד לא אשמע את הדברים מפי הרבי הק' משטפנשט בעצמו!.

ואכן גם ההזדמנות הזו הגיעה, ורבי שואל כהנא היה נוכח בעת המאורע. היה זה באחד מהחתונות שערך אחד מבני הרה"ק רבי מרדכי זושא מטרסק הוצאלעס יאס והשתתפו ב'שמחה' כ"ק האדמו"ר משטפנשט זי"ע וגם כ"ק האדמו"ר מפאשקאן זי"ע, אחרי החתונה כשנסעו הצדיקים להאכסניא שלהם הצטרף האדמו"ר מפאשקאן זי"ע למרכבתו של כ"ק מרן האדמו"ר משטפנשט זי"ע ובדרך שאלו על דבריו ואכן רבינו משטפנשט אישר את הסיפור וסיפר אותו שוב, רבי שואל זכה להצטרף

אל האדמורי"ם במרכבה וישב מאחור וזכה לשמוע שוב הסיפור מפי רבינו השטפנשטער בעצמו.

"והוא יהיה גבור מתתיהו כהן גדול..."

רבי שואל היה דרכו לחזור ולספר בהתרגשות על קריאת ב' שמותיו של רבינו משטפנשט כפי שקבל מ'חסידיהם הראשונים': בשנת תר"ח בזאת חנוכה עת שגולד רבינו הק' רבי אברהם מתתיהו משטפנשט זי"ע, נכנס סבו הק' - מרן הס"ק מרוז'ין זי"ע א' לחדר היולדת לברך אותה בברכת 'מזל טוב' ולראות את הילד כמנהגו, ואחרי שהביט בפניו פנה לאבי הרך הנמול בנו הרה"ק ר' מנחם נחום, וציוה לו: בשעה שתכניס אותו בבריתו של אאע"ה תקרא את שמו 'אברהם' 'מתתיהו', 'אברהם' ע"ש זקני רבי אברהם ה'מלאך', ו'מתתיהו' כי ה'זמן גרמא' ע"ש מתתיהו כהן גדול, וסיים רבינו ואמר: 'הוא יהיה בעל כח כמו מתתיהו כהן גדול'.

ברכת זקינו הק' נתקיימה בו במלואה, ואכן ולמרות כל עוצם פרישותו בעניני מאכליו למשל: את מאכליו היה אוכל בכפות מועטים וספורים עלי אצבע, וכדו' זכה לגבורות שנסתלק בשנת פ"ה ולא זכור כי משך כל ימי חייו שיבקר אי פעם אצל רופא.

ואכן כך מובא בספר 'עניית אמר' הספד שנשא עליו הגה"ח רבי נחום שמריהו שכטר ז"ל אבד"ק הואש ודאראבן ובארה"ק רב קרית היובל בירושלים שמתאר קצת מעבודתו בקודש של רבינו בגבורה נוראה ועמל הגוף באי אלו פעמים, מה שנראה בריש גלי כגון ה'נענועים' או ב'ריקודין' עם הס"ת בשמח"ת, 'הדלקת נר חנוכה', שהשתתף בעריכתם כמה שעות ואין בכח שכל האנושי להשיג מאין שאב כוחות עצומים כאלו שאפי' גבור שבגבורים לא היה מסוגל לזה. ברם מספר הגה"ח רבי שואל כהנא ע"ה: פעם אחת לעת זקנותו סבל רבינו מכאבי אוזן וכשבא לעיר יאס כדרכו בכל שנה להשתטח על ציון אביו זי"ע שמנו"כ ביאס גילה דעתו שברצונו לברך אצל רופא כדי להעלות ארוכה למכאוביו, והיה שם חסיד אחד נאמן ומקושר לרבו הק' בשם רבי אברהם וייסמאן ע"ה שהיה לו מהלכים בין הרופאים הגדולים בעלי שם ואמר להרבי זי"ע שיזמין עבורו ביקור אצל רופא המלך הגר בבוקרסט הבירה והוא יטפל בהרבי, וענה הרבי בשלילה, כי אין ברצונו לנסוע לבוקרסט לרופא, אבל החסיד הנ"ל שהיה בר-דעת ופיקח פנה לרבו ואמר לו: רבי! ישנם הרבה נשמות בבוקרסט שצריכים לראות את הרבי, אלא שהם אינם באים לראותו, וכי יכול הרבי להפקידם לגמרי, ואז כ"ק מרן זי"ע נתרצה לו וקיבל טענתו והסכים לנסוע. וסיים החסיד רבי שואל כהנא: שבאמת כן היה, הרבי בא לבוקרסט ותהום כל העיר לקראתו, אלפי יהודים באו לקבל פני קדשו.

'על חטא של הרבי' - בדידיה הוה עובדא

סיפור מעניין סיפר הרב החסיד הישיש רבי שואל כהנא שו"ב ע"ה איך שהוא עצמו היה חלק

בתחנת אחד מבני משפחתו נראים ר' שואל כהנא זצ"ל אם אחיינו הרה"ח ר' נפתלי כהן שליט"א

הרה"ח ר' שואל כהנא זצ"ל

אביו הרה"ח ר' משה בער כהנא זצ"ל

בקשה לידידי הרה"ח השו"ב זצ"ל

יודעים אנו כי היו רבים המה שהכירוהו, הן בהיותו גר ברחובות, הן בערוב ימיו בנתניה, והן מאלו שהסתופפו בצל צדיקי בית רוז'ין - שטפנשט, שזכו לשמוע מרבי שואל ד"ת וסיפורי קודש, בהיותו דולה ומשקה ובור סוד שאינו מאבד טיפה, על כן בקשתנו שטוהה לפניכם, נא הביאו האוצר לעם ישראל, צרו קשר עם מכונניו או שלחו לנו במיל זכרונות ועובדות או תמונות ומכתבי סמיכה וכדומה שכתב הרב שואל כהנא שו"ב ז"ל, למען נוכל לפרסמם ברבים, ולזכות ולהנות בהם את הרבים, וזכרו לא ימוש מאיתנו לעד.

מהעובדה היה זה בעת שהרה"ק מפאשאן זי"ע התגורר בבוקרסט, בתקופת המלחמה העולמית השניה כאשר רבבות פליטים מלאו את רומניה, ביניהם גדולי עולם, כמו הרה"ק בעל ה"אמרי חיים מוויז'ניץ זי"ע ועוד. באחד מהשנים ביו"ט ראש השנה ורבי שואל ע"ה היה מתפלל אצל מרן מפאשאן זי"ע, אחרי שנסתיימו התפילות ביום א' דר"ה והקהל נתברך בברכת גוט יו"ט מפי הרה"ק הלך לו רבי שואל לביתו לקדש ולאכול סעודת יו"ט. בהליכתו עבר דרך בית מדרשו של ה"אמרי חיים" זי"ע ונכנס לברך ולהתברך בגוט יו"ט אך מיד ראה שהעובדה עדיין בעיצומה, ה"אמרי חיים" זי"ע התפלל את תפילת מוסף כש"ץ, מתחילה לא ידע רבי שואל עד מתי תפילתו אשר למעשה אכן נסתיימה כמעט עם רדת היום, כשניגש רבי שואל לומר גוט יו"ט אמר ל'אמרי חיים': הנה אצל רבי

ומורי הפאשאנער שייך עוד ללכת הביתה לקדש ולאכול סעודת היום, ולחזור לביהמ"ד לומר תהלים, ואילו כאן נשאר בקושי זמן ללכת במהירות ולקדש, ואולי עוד לאכול דבר מה ולחזור תיכף לביהמ"ד לתפילת ליל ב' דר"ה, השיב לו ה'אמרי חיים' זי"ע וכי מה רציתם רבי שואל, שאשים מחשבותיי ורעיוני ב'על חטא'ס', הלוא בוודאי צריכים להכניס ולהשקיע להכניס ולהשקיע כל זה בהעבודה ד'מלכויות זכרונות ושופרות! רבי שואל יצא משם במהירות אחרי אמירת גוט יו"ט וברכת השנים הלך לביתו, והוכרח לערוך את סעודת היום בחפזו ולחזור מיד לתפילת מנחה לבית מדרשו של הפאשאנער זי"ע.

באמירת גוט יו"ט בליל ב' דר"ה, ורבי שואל עומד לפני הרבי מפאשאן זי"ע וסיפר לו כל מה ששוחח עם ה"אמרי חיים" ומה ששמע ממנו. וע"ז הגיב הרה"ק מפאשאן זי"ע: אזוי זאגט עהר? אין על חטא'ס איז שוין נישט דא וואס א טראכט צו טוהן?! [האם כך הוא אומר? האם ב'על חטא' כבר אין מה לחשוב?] ולא פירש יותר, ואמר לו גוט יו"ט. בלכתו הביתה נכנס רבי שואל שוב לה"אמרי חיים" ומסר לו דברי הרבי מפאשאן אמר לו ה"אמרי חיים" לרבי שואל בחביבות 'איהר האט אנגעמאכט יענ'ס שטיקעל ארבעט, [עתה גרמת לי חתיכת 'עבודה' קשה!] כעת הנני מוכרח לפגוש את הרבי מפאשאן ולברר ממנו למה נתכוון. ואכן באחד מימי עשרת ימי תשובה נפגשו הרה"ק רבי משה יהודה לייב מפאשאן וה"אמרי חיים" בעת שיצאו לטייל, פנה ה"אמרי חיים" לרבי מפאשאן ושאלו לפשר דבריו שנמסר לו ע"י רבי שואל, והשיב לו הפאשאנער זי"ע: איך האב געמיינט פשוט! מאכט זיך, אז ס'קימט אמאהל אריין א יוד זיך פראוויין, און לייגט אראפ א 'סומע געלט' און איך זעה אז זיין אמת'ע מצב ערלויבט נישט אזא ברייטע נתינה און איך וואלט די געלט נישט געמעגט צונעמען ביי איהם, אבער אז איך זאל איהם דאס זאגען ווערט עהר אינגאנצן אויסער זיך, און וערט עהר אינגאנצן צו בראכין טראכטינדיג א'פנים, דער רבי גיט מיר אויף אינגאנצען, ובהכרח נעם איך ביי איהם צו די געלט, און די געלט דרייט זיך אריין אין שטיב, און קימט אריין אין קאך, און פון דערפן גיט מען מיר אויף דאס עסיין. היינט פרעג איך אייך: איז שוין נישט דא וואס א טראכט צו טוהן ביי 'על חטא שחטאנו לפניך במאכל ובמשתה'!?

[תרגום: כוונתי היתה פשוטה מאוד! לפעמים נכנס אלינו יהודי עם 'קוויטל', והוא מצרף 'פדיון נפש' בסכום הגון, ואני מתבונן שאין לו באפשרות לתת נתינה גדולה כ"כ, והאמת שלא היה מותר לי לקחת ממנו כסף, אבל מה אעשה ואיני יכול לומר לו זאת מפורשות, כי אז הוא מדמה שסירוב הרבי לקחת מכספו הוא בגין שהרבי מתייבש ממנו, ואינו רואה תקוה טובה בהטבת מצבי, ומוכרח אני לקחת ממנו את נתינתו, והכסף מתערב בכספי הבית, ומוציאים אותו לצרכי מזון וכלכלת הבית וכדו', ולאחמ"כ גם אני אוכל מהמאכלים הללו, ואני עומד ושואל וכי האם באמת אין מה להתעכב ולהרהר 'על חטא שחטאנו לפניך במאכל ובמשתה'!].

זכר צדיקים לברכה

לזכר הגה"ח רבי טוביה אריה טוביאס זצ"ל נלב"ע ג' ניסן תשפ"א

ובמלאת י"א חודש לפטירתו של גיסו הרה"ח ר' יצחק זאב סלמון זצ"ל אנו מביאים בזאת מאמר לזכרם

היכן אפשר למצא אחד שהיה במעמדו ובגילו, והיה לו חיות נפלאה, במשך כ"ד שעות ביממה היה אפשר לדבר עמו על כל מה שרוצים, ובכל ענין וענין היה תמיד בתוך הענינים, והיה מלא בחיות כ"ד שעות ביממה, ותמיד היה מתוך נעימות וישוב הדעת, ואיני יודע אם היה נברא בעולם שראה אותו יושב ומפקח מחמת עייפות, ולפתע נדם לב הארי, והילד איננו, כי לקח אותו אלקים, ועדיין לא התרגלנו למצב זה, אי אפשר להתרגל למצב זה, והשי"ת יתן לנו את הכוחות.

צר לי עליך אחי נעמת לי מאד.

בפסוק נאמר (בראשית כג, ב) 'ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון', וכתב באור החיים הק', שחלילה לומר ענין של מיתה על שרה, כי הצדיקים הגם שימותו הגוף אינו מושלל מהחיים, כי צדיקים במיתתם קרויים חיים (ברכות יח), וצא ולמד ממעשה דרב אחאי בר יאשיה (שבת קנב), ומהו מה שנאמר ותמת שרה, קרית ארבע, פירוש, עיר שהיתה בנויה מד' יסודות, נפרדה היא, ונסעה מהם, ואומרו 'היא חברון', פירוש שהגם שמתה, היא משפעת בהם בחינת החיבור, כי הצדיקים בהיותם בעולם הזה מהפכים בחינת החומר שביסודות לבחינת הרוחניות הקדוש שבנפש באמצעות מעשים טובים והפגלת התורה שמשתדלים בעולם הזה, וכאשר הגיע שעתה של שרה אמנו, נתפרדה החבילה של ד' היסודות.

ומהו הענין של חברון, מבאר באור החיים הק', על פי מה שכתב הרמב"ם (פ"ד מה' יסודי התורה דין ה') שישתנה היסוד ליסוד חבירו הקרוב אליו ויהפוך העפר למים, וכמו כן ימצא שבאמצעות דביקות האדם בקונו יתהפכו היסודות כולם ליסוד האש, ויסוד האש ליסוד אש הנשמה.

ענין זה ראינו אצלו, איך שהפך את כל היסודות לאש, שכל מהותו היה אש להבה בחיות עצומה, כל מי שהכיר, כל מי שדיבר עמו בכל נושא שהוא, היה בקי גדול בכל ענין.

עבודתו בחייו היה 'היא חברון'. והנה בספה"ק מבואר שמה שהיה האדם עוסק בו בימי חייו בעולם הזה יש לו הזכות והכלים להמשיך בענינים אלו גם בעולם העליון, ואם כן יש לו עכשיו הכלים שיוכל להמשיך בחיבור היסודות, להפוך את הגשמיות לרוחניות, במה ששייך שם הענין של גשמיות.

כשהספיד הגאון ר' מאיר אריק את הגאון ר' יוסף ענגיל בוינא בכה עליו בכי תמרוקים, כי מי יוכל לתאר גודל גאונותו וגדלותו של הגאון ר' יוסף ענגיל, ובאמצע דבריו התלהב ואמר: 'אילו היתה

הרה"ח ר' יצחק זאב סלמון ז"ל

הרי"ז סלמון זצ"ל ברב שיש עם גיסו ילחט"א הגה"צ אב"ד דרכי שמואל שליט"א בשבת התועדות שנערכה בשנת תשס"ח

בימי הקורונה מקהיל קהילות ומתפלל ברחובה של עיר

גר זכרון

במלאת י"א חדשים להסתלקותו של הרה"ח ר' יצחק זאב סלמון ז"ל נלב"ע כ"ה ניסן תשפ"ה, ולרגל יום ההילולא הרביעי של גיסו הגה"ח רבי טוביה אריה טוביאס זצ"ל נלב"ע ג' ניסן תשפ"א. נציב בזאת גלעד לזכרון עולם, להני שני צנתרות הזהב המריקים מעליהם הזהב (זכריה ד יב) וכפירוש המלבי"ם שם: היינו צינורות להגיר השמן שבא מן הזיתים אל הגולה, אשר יחדיו צעדו בארץ לא זרועה רבות בשנים להעמיד שם ושארית לרבוה"ק לבית רו"ן, והיו ידיהם שלובות זרוע באמונה עד בא השמש. וכן היו מהיחידים אשר זכו להיות דולים ומשקים מתורת רבוה"ק גדולי ורועי החסידות בכלל ומבית רו"ן בפרט, לדורות הבאים, בהיותם שניהם איש איש בדרכו מעתיקי השמועה בטהרתה ובנפוצותה, תורת אמת מאנשי אמת, עת גם זכו לראות עולמם בחייהם בהעמדת מפעליהם על תילם, ראו עולם בחורבנו ועולם ביישובו.

על כן ראינו לנכון להציב כאן בראש הקובץ, את הספדו של גיסו הרה"ח ר' יצחק זאב סלמון זצ"ל, אשר נשא במקהלות בבית המדרש שטפנשט, אחר מלאת השלושים להסתלקותו של מורינו הרב זצ"ל - כ' אייר תשפ"א, למען יהיה בבחינת 'חכם מהו אומר', כשבוצעונו לדעת 'חכם מהו' - נדע על פי 'אומר' מה שהוא עצמו אומר, ויגיד עליו ריעו.

להלן הננו מביאים את הספדו של הרה"ח יצחק זאב סלמון זצ"ל על גיסו הגה"ח רבי טוביה אריה טוביאס זצ"ל

גדול מרבן שמו

אוחילה לקל אחלה פניו אשאלה ממנו מענה לשון, לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון, אבקש מלפני השי"ת שיתן לי את הדיבורים שאוכל לבטא את המחשבות שממלא את כל אחד ואחד בדיבורים הראויים.

כשאנו מתבוננים לשם מה נאספנו היום, הרי זה מצב נורא, עדיין לא התרגלנו למצב זה שבאים להספיד את גיסי היקר והחביב ר' לייבל, וזהו דבר פלא, שכל יודעיו ומכיריו אינם משתמשים בתואר של הרב הגאון, ולא של מורינו ולא של הרב הצדיק, כי אם "לייבל" בלבד, לפי שאנו מדברים מהאיש שבכל השנים היה שמו 'לייבל', וכמו שהיה מכנהו בעל ה'ישועות משה' מו"ז נ"ץ ז"ע בכינוי - לייבל'ה, וכך היה מכנהו הרה"ק מבאהוש ז"ע - לייבל'ה, והאברכים שלמדו אצלו בכלל היו מכנים אותו 'לייבל', ואם כן אין אנו יכולים לדבר ממי שלא היה הוא, מאחד שהיה לו כל התוארים של הרב הצדיק, שהרי אנו מדברים ממה שהיה.

אין אנו יכולים להשיג הדבה, שאנו נמצאים בהספד, ושוב אינו אתנו.

כשדה הספר

לרגל הוצאת הספר קובץ 'אוצרות טל' - ח"ג מתורתו של מורינו הרב הגאון הגדול רבי טוביה אריה טוביאס זצ"ל בהוצאת מכונינו 'תורת אמת' - שטפנשט

ענין 'עיצומו של יום מכפר' בהילולת הצדיק

ראויים הדברים לצרפם בדפוס להנ"ל מה ששמענו מפי מורינו הרב זצ"ל כמה פעמים, והדברים מהדהדים ומצלצלים כנתינתן בדרשתו, (ורשתו במעמד פתיחת הכוללים דשטפנשט בג' חשוון תשע"ה, והבאנו דרשתו באוצרות טל א' עמוד ססז) וכה אמר: בביאור ענין עיצומו של יום מכפר, ולבאר הענין מהו שייכות יומא דהילולא של הצדיק [מרוזי] שיהיה בו עיצומו של יום מכפר, נקדים אמרה אחת שאבי זצ"ל [הגה"צ המוה"ר ש' טוביאס זצ"ל] היה חוזר הרבה על הדבר: דהנה כשמתבוננים בפרשת 'אחרי מות' בעבודת הכהן גדול ביום הק', רואים דבר פלא, שלא הוזכר יום הכיפורים עד לסוף הפרשה, רק שם נאמר שמדובר ביום הק', אבל בכל הפרשה אין מוזכר אפילו ברמז שמדובר ביום הק', שהנה נדב ואביהוא בקשו להכנס לקודש הקדשים ונענשו, ונאמר לאהרן הכהן שהוא יוכל להכנס רק על ידי 'בזאת יבא אהרן אל הכהן' על ידי עבודת יום הכיפורים, והיינו שבאמת אהרן הכהן היה במדרגה זו שבכל יום היה שייך אצלו לעשות עבודה זו, ואז יוכל להכנס בקודש הקדשים, על ידי מה שיבחר לו יום אחד שבו יעשה את כל העבודה הזו כמו שמפורש בכל הפרשה, ורק בסוף הפרשה נאמר שאחת בשנה יש חובה לעשות עבודה זו ולא רק אהרן, אלא גם הכהן שיעמוד מבניו אחריו, והיינו שאהרן הכהן היה בכוחו לעשות לו יום הכיפורים בכל עת שרצה. ומכאן שיש בחינה שיכול האדם לעשות לו יום הכיפורים בכל יום שירצה, ובלבד שיהיה במדרגתו של אהרן הכהן.

ולענינו אפשר לומר דמורינו הרב זצ"ל, לשיטתו ודאי אזלא, דמי שהוא בדרגה לעשות לעצמו יו"כ בכל ימות

דבור על אופניו בספר של קבע, תורה מפוארת בכלי מפואר, שיאגד את כל (או רובי) תורתו של מורינו הרב טוביה אריה זצ"ל, ואז בע"ה יתקיים בהם "כה אמר ה' צבאות אלקי ישראל לקוח את הספרים האלה, את ספר המקנה הזה, ואת החתום ואת הגלוי הזה ונתתם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים" (ירמיהו לב יד).

זכינו, וזכה דורינו ולשולחן המערכת הוגשה מנחה טהורה - קובץ ג', מבית המדרש של 'אוצרות טל' - תורתו ומשנתו של מורינו הרב הגה"צ רבי טוביה אריה טוביאס זצ"ל. הו"ל על ידי מכונינו תורת אמת שטפנשט

מזה ד' שנים מאז שמורינו הגאון הגדול רבי טוביה אריה זצ"ל, נלקח ואיננו כי לקח אותו אלוקים, זכינו ושמעותיו מתבדרין בבית המדרש, כאשר מכוון תורת אמת שטפנשט מוציא לאור עולם שלוש הקבצים 'אוצרות טל', המונים למעלה מאלף וחמש מאות עמודי חידו"ת, דרשות, זכרונות והנהגות קודש.

לנגד עינינו נחזה מהזה נורא הוד - תורה חדשה מאיתו תצא, פניני תורה יקרים מאוצרו הטוב המנוצר של אחד מגאוני הדור היותר נחבאים אל הכלים, אשר הגתה רוחו הכבירה ומוחו החרוף ובקי טובא, ומנחל קטן מפכה הפך להיות כמעין המתגבר, - פה המתגבר בתורה, וכבר קשרו עליו כוליה ספדנא, כמה נאים עליו דברי חז"ל בגמרא (סנהדרין פח:) 'איוהו בן העולם הבא, ענוותן, ושפל ברוך, שייף עייל שייף ונפיק, וגריס באורייתא תדירא, ולא מחזיק טיבותא לנפשיה', וכל הסבר וביאור מיותר.

העומדים ומתעסקים על משמרת הקודש של הוצאת כתביו לאור עולם חוקרי ורבני מכוון 'תורת אמת' שטפנשט מיידעים בזה את ההוגים בדברי תורתו, כי לגבי עצם עבודת הליקוט והעריכה יכולים הם להכריז ולומר קבל עם ועדה, כי 'ארוכה היא מיני ים' ולא זכינו ולא באנו עדין לא אל המנוחה ולא אל הנחלה. ואף אם אמנם זה עתה סיימנו לאסוף את תורתו וחידושיו שהיו גלויים לעינינו, אך ללא ספק נתקיים בנו "המלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר" (שמות ז:), כי עדיין נותרה לפנינו מלאכה רבה, לסדר ולערוך את כל השפע התורני העצום הזה, לזכנו ולערכו ולהגיה דבר

מוהר"ט' טוביאס זצ"ל נואם בכנס שבת התועדות בפ"ת

שבת אחים גם, עם אחיו ילחט"א הרה"ג שליט"א

לישרות שכלו, כיצד היה ניגוש לכל ענין, אבל צריכים אנו לכל הפחות לזכור מה שהיה לנו בעולם, וכמו שהיו חסידים אומרים, אילו היה הרבי חי, כיצד היה ניגוש לענין זה, וכמו כן יש לנו להתבונן בכל ענין, אילו היה עדיין חי עמנו, כיצד היה אומר על ענין זה, וזהו הלימוד שיש לנו ללמוד ממנו.

כל מה שמדברים כאן בשבחו, את הכל ידעו בחייו, ויש לנו להתבונן, רבותי, אדם גדול כענקים זה היה חי בתוכינו, ולא ניצלנו כראוי מתנה טובה זו, שכל אחד הרגיש שהיה חבירו

והוא יכול לדבר עמו על כל ענין, ומצד שני לא ניצלנו כראוי מתנה גדולה זו.

השי"ת יעזור, דהלא כל אחד רואה שהוא זמן שיש רעש בשמים, שיהיה מליץ ישר עבור בני המשפחה, עבור האלמנה ועבור צאצאיו ועבור כל יודעיו ומכריו, ובלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים אמן ואמן.

כריכת הספר אוצרות טל ח"ג ובו מעל 750 עמודים הרואה אור בימים אלו

נפלא, וחז"ל הפליגו בחובת ההספד, שיש בו כבוד המת וכבוד החיים, והפליגו הרבה בעונש כאשר 'תלמיד חכם שלא נספד כהלכה', שיש ענין להתאסף להספידו.

ואפשר שהענין בהספד הוא, שעד עכשיו לא השגנו כלל מה שהיה לנו, ועכשיו איננו!!!

ומה נשאר לנו עכשיו, אם ללמוד מדרכיו, קשה לומר שנוכל להשיג קצה גדולתו, וכיצד נוכל לבא

הארץ יודעת את מי היא עומדת לקבל, הרי שהיתה רוקדת מתוך שמחה, והיה שם גאב"ד בראד, מחותנו של רבי מאיר אריק, ולאחר ההספד אמר לו, מחותן, דיברתם לכאורה יותר מדאי, שמא נקטתם כדעת הט"ז שבהספד מותר להוסיף בשבחיו, ותפס ר' מאיר אריק בידו של גאב"ד בראד ואמר בהתלהבות: מחותן, בראד'ער רבי, אתם לא הכרתם אותו, אילו הייתם מכירים אותו לא הייתם שואלים כן, אילו היה ה'נודע ביהודה' רואה אותו, היה מתפעל ממנו.

הנה אנו אין אנו כרבי מאיר אריק ולא

כה'נודע ביהודה', אבל זה ודאי שאנו לא הכרנו אותו, ואין אנו יכולים לומר מה היה לנו, וכאשר הוא עולה למעלה, כשיראה אותו הט"ז בודאי שיאמר, זהו האיש שיישב בימי חייו את דברי הט"ז באופן נפלא!!!

והנה זה ודאי שר' לייבל לא היה חפץ ב'הספדים', ולכן נפטר בזמנים שאסור בהספד, והיו צריכים למצא היתרים להספידו, אבל ענין ההספד הוא דבר

ברכה מיוחדת קובע לו מדור חידושי של מורנו הרב זצ"ל למס' שבת, עניני מלאכת הוצאה, בפרק יציאות השבת והזורק, אשר העמיק בהם ושידד מערכות בשיעוריו, כשעדיין עמד בראשות כולל סאדיגורא בת"א בשנת תשל"א.

יש לציין דבר פלא ונדיר אשר בקובצים מובאים כמה ענינים בעניני מקואות, אשר כידוע מורינו הרב זצ"ל היה בקי בהם באופן נפלא מימי ילדותו, כאשר טרם הכנסו לעול מצוות למד עם אביו מרן הגה"צ המהר"ש טוביאס זצ"ל אבד"ק פיאטרא ניאמץ משניות 'מקואות' עם ר"מ ור"ש, והיה בקי בהם, ודבריו נלקטו מתוך גלינות הטור והש"ע ומשניות ומהספרים שמהם לימד את שיעוריו. כמו"כ נמצאו בין כתביו הערות על ספר 'מי השילוח' למקואות.

יבוא על הברכה בברכה שלימה מן השמים חתנו הגאון הגדול מו"ה ר' מעכיל פרידמן שליט"א רב ומו"צ בפה עיה"ק בני ברק וראש כולל 'חומת המשפט' שטפנשט אשר ידיו רב לו בעריכה ובהעתיקות וניכרין דברי אמת שעשה מלאכתו נאמנה.

נקוה להשם שזכות הפצת תורתו ומשנתו של מורינו הרב זצ"ל תזרז ותבשר את הגאולה השלימה, בבחינת כל האומר דבר בשם אמרו מביא גאולה לעולם

מאזין לדרשת ידידו ילחט"א הרה"ג ר' שבתי ליפשיץ שליט"א יו"ר ונשיא מכון 'חכמת שלמה' לתורת המהרש"ל ויע"א

הדברים נכתבו בקצרה כדרכו, וחברי המערכת השתדלו להרחיב הדברים כמיטב יכולתם, כשהעתיקו גלינות כתבי מורנו הרב זצ"ל מספריו, השתוממו כל אשר ידם בעריכת הכביה על עוצם שקידתו ויגיעתו בלימוד הב"י והשו"ע, איך שעיינו בכל דבר במקורו, אף בספרים נדירים, וציין מקור וכתובת מדויקת, והכל עוד בשנים בטרם צצו ה'אוצרות' ו'מנועי החיפוש' למיניהם ושמותיהם וכל חניכתם.

ההתפעלות הגדולה היא שנוכחנו לראות כיצד יגע ת"ח צנוע זה ביושבו בפניתו, עיין בכל דבר במקורו וציינו לעצמו, ללא צוות עוזרים ומפקחים, וללא תוכנות החיפוש בני ימינו.

השנה יכול, וכפי שהזכרנו כאן שזה נוגע למיתת צדיקים, ושיטת רבי יכולה היא שתגין בכל מצב ועידן.

והנה כעת כאשר הועד להוצאת כתבי תורתו זוכים לברך מקחו של צדיק, ולהביא אל הדפוס חידושי ושמעותיו ואמרותיו, בנ' פעמים הוה חזקה, מעתה בכל עת ועידן ניתן להכנס להיכל 'הישיבה על קברו', ולשאוב מכוח תורתו ומזכותו הגדולה, הן זו הייתה משנת כל הימים, להיות פורץ דרך וסולל נתיב, בכל מה שפעל ועשה בכל ימי חייו, הן במילי דשמיא בחידושי בפסקיו ובהוראותיו והנהגותיו, והן בעשיותיו להרבות כבוד שמים בהקמת מפעלים לתורה ולחסידות, להיותו חלוץ לפני המחנה אף במקום שלא נראית ההצלחה באופן.

ובזה ניקח לתשומת לבנו הדברים המבהירים מהו עצם הקובץ וכיצד נערכה עריכתו המקצועית: הנה הגליון 'אוצרות טל' - ג', הוא לכאורה ה'סיום' של הוצאת מרבית כתבי מורינו הרב זצ"ל עד כמה שידי אדם מגעת, עלינו להקדים כאן את תבנית התוכן שממנו נבנה אוצר זה.

בראשונה נאספו הגלינות שגרשמו על ידי מורינו הרב זצ"ל בגלינות הספרים בביתו ובכולל 'אטיניא' מקום מושב לימודו כראש הכולל שם, רבות בשנים.